

BIULETYN INFORMACYJNY

SZKOŁY SPECJALNEJ

ROK SZKOLNY 2020/2021

1
2021

Zespół Szkół im. Jędrzeja Śniadeckiego w Pionkach

NIEZWYKŁA
PODRÓŻ DO ...

REKRUTACJA

na rok szkolny
2021/2022

"SPÓJRZ JAKIE
RÓWNIUTKIE RZĘDY
SOBIE UKŁADA"

wzruszająca historia Lenki

Z ŻYCIA SZKOŁY

Obchody Światowego Dnia
Zespołu Downa oraz Dnia
Świadomości Autyzmu

SPEKTRUM AUTYZMU

spektrum różnorodności

LAMIGŁÓWKI MĄDREJ GŁÓWKI

krzyżówki Gabrysia, ucznia naszej szkoły

CO W BIULETYNIE?

- "Niezwyczajna podróż do ...".
- Rekrutacja na rok szkolny 2021/22.
- Nasi specjaliści.
- Baza szkoły.
- "Spójrz, jakie równiutkie rzędy sobie układa..." - wzruszająca historia Lenki.
- "Z życia szkoły – obchody Światowego Dnia Zespołu Downa oraz Dnia Świadomości Autyzmu...".
- "Spektrum autyzmu- spektrum różnorodności".
- "Łamigłówki mądrej główki" - krzyżówki Gabrysia, ucznia naszej szkoły.

Szkoły Specjalne przy Zespole Szkół im. J. Śniadeckiego w Pionkach

Szkoła Podstawowa Specjalna z oddziałami przedszkolnymi,
Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy,
Szkoła Branżowa I Stopnia Specjalna,
Oddziały rewalidacyjno-wychowawcze,
Wczesne Wspomaganie Rozwoju Dziecka.

Koordynatorzy biuletynu: Izabela Jasek, Emilia Wiśniewska, Karolina Denkiewicz,
Oprawa graficzna: Artur Kwiecień

"Niezwyczajna podróż do ..."

Chcę Was dzisiaj zabrać w podróż do niezwykłego miejsca, jakim jest Szkoła Specjalna w Zespole Szkół im. J. Śniadeckiego w Pionkach. To miejsce tworzą wyjątkowi ludzie, których łączy jedna, wspólna cecha – miłość do dzieci niepełnosprawnych oraz chęć pomagania im z wykorzystaniem wszelkich dostępnych narzędzi i metod terapeutycznych.

Nasza Szkoła powstała w 2013 roku w niewielkim budynku przy ulicy Parkowej 5 w Pionkach. Swoją działalność rozpoczęliśmy od jednego ucznia, Marcela, który obecnie jest naszym absolwentem. Od początku powstawania Szkoły wiedziałam, jaki jest mój cel. Chciałam stworzyć miejsce, w którym każde dziecko z niepełnosprawnością będzie czuło się bezpiecznie. Zależało mi na tym, by edukacja dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi obejmowała wszystkie etapy – od Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka, przez Szkołę Podstawową Specjalną z oddziałami przedszkolnymi i oddziałami rewalidacyjno-wychowawczymi, aż po Szkołę Specjalną Przystosowującą do Pracy i Szkołę Branżową I stopnia Specjalną. Dzięki takiej organizacji procesu kształcenia i terapii dziecko nie doświadcza stresu związanego ze zmianą placówki. Z kolei nauczyciele i terapeuci widzą postępy każdego ucznia, mogą zaplanować dla niego skuteczną, długofalową terapię i błyskawicznie korygować ją, gdyby zaistniała taka konieczność.

Aby takie miejsce mogło powstać, musiałam stworzyć zespół. Przez lata udało mi się pozyskać do współpracy znakomych ludzi: oligofrenopedagogów, logopedów i neurologopedów, terapeutów ruchu, terapeutów integracji sensorycznej, psychologów, pedagogów, surdopedagogów, świetnych nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących i zawodowych. Każdego dnia razem tworzymy naszą Szkołę, doskonalimy się zawodowo, by stawiała się coraz lepsza. Nasi nauczyciele to osoby pełne pasji, zaangażowane, ambitne, empatyczne i wrażliwe. Tylko połączenie takich cech osobowości gwarantuje właściwy przebieg procesu edukacyjnego i terapeutycznego. Zapewnia dzieciom niepełnosprawnym naukę i usprawnianie na najwyższym poziomie, daje im poczucie bezpieczeństwa i bezwarunkowej akceptacji.

W naszej działalności priorytetem jest odpowiedzialność. To niezwykle istotne szczególnie wtedy, gdy na efekty prowadzonej terapii trzeba poczekać nieco dłużej. Aby działania podejmowane wobec dziecka były skuteczne, współpracujemy z wieloma instytucjami i osobami: Panią Katarzyną Pęczak - psychoterapeutką oraz trenerem umiejętności miękkich, która dokonuje superwizji placówek edukacyjnych dla osób w spektrum autyzmu, Panią dr Magdaleną Grycman, która wprowadziła nas w tajniki komunikacji alternatywnej, odbywamy wizyty studyjne w szkołach pracujących najnowszymi metodami terapeutycznymi – w Specjalnej Szkole Przystosowującej do Pracy „Nie z tej bajki” działającej w Warszawie.

Nasze starania doceniają rodzice uczniów, którzy od pierwszych chwil pojawienia się w szkole mogą liczyć na naszą pomoc i wsparcie. Organizujemy dla rodziców warsztaty, konsultacje indywidualne, a także grupy wsparcia. Wspólnie wypracowujemy strategię działania w stosunku do każdego ucznia, podejmujemy różnorodne formy pracy, by rodzicom jak najbardziej ułatwić sprawowanie opieki nad dzieckiem z niepełnosprawnością. Jesteśmy dumni, że rodzice naszych uczniów obdarzają nas zaufaniem, powierzając nam to, co najcenniejsze – swoje dzieci.

Nasza praca to codzienne pochylanie się nad każdym dzieckiem. Zawsze bowiem pamiętamy, że „troska o dziecko jest pierwszym i podstawowym sprawdzianem stosunku człowieka do człowieka”.

mgr Agnieszka Stępień
dyrektor Zespołu Szkół im. J. Śniadeckiego w Pionkach

Aby w pełni oddziaływać na dzieci zapewniając im maksymalną możliwość rozwoju, korzystamy w naszej pracy z elementów różnych metod:

- Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne;
- Komunikacja alternatywna i wspomagająca AAC;
- Programy Aktywności i Komunikacji Knillów;
- Metoda Snoezelen - Sala Doświadczenia Świata;
- Metoda ośrodków pracy;
- Stymulacja polisensoryczna;
- Integracja Sensoryczna;
- Metoda Dobrego Startu;
- Pedagogika zabawy;
- Metoda F. Affolter;
- Metody behawioralne;
- Zabawy paluszkowe;
- Muzykoterapia;
- Masaże.

REKRUTACJA NA ROK SZKOLNY 2021/2022 TRWA

ZAPISZ SIĘ JUŻ DZIŚ! ZAPRASZAMY!

Szkoły Specjalne w Zespole Szkół im. J. Śniadeckiego w Pionkach informują o rozpoczęciu rekrutacji do:

- oddziałów przedszkolnych;
- oddziałów rewalidacyjno-wychowawczych;
- klas 1-8 Szkoły Podstawowej Specjalnej;
- Szkoły Specjalnej Przystosowanej do Pracy;
- Branżowej Szkoły I Stopnia Specjalnej;
- na zajęcia Wczesnego Wspomagania Rozwoju Dziecka.

Naszą ofertę edukacyjną kierujemy do uczniów: z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim, ze sprzężeniami, z afazją, ze spektrum autyzmu oraz innymi niepełnosprawnościami.

Każde dziecko idzie swoją własną ścieżką edukacyjną i terapeutyczną w odpowiednim dla siebie tempie, realizując przygotowany dla niego Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny.

Oprócz zajęć dydaktycznych nasi uczniowie mają możliwość korzystania z bezpłatnej rehabilitacji, terapii Integracji Sensorycznej, Sali Doświadczenia Świata, różnorodnych zajęć rewalidacyjnych, w tym logopedycznych, pedagogicznych, psychologicznych. Zajęcia prowadzone są przez wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną, zapewniającą podopiecznym naukę, opiekę i bezpieczeństwo.

Zajęcia prowadzone tymi metodami mają na celu:

- rozwijanie i doskonalenie zmysłów,
- rozwijanie autoorientacji i orientacji przestrzennej,
- ćwiczenie analizy i syntezy wzrokowej,
- ćwiczenie analizy i syntezy słuchowej oraz słuchu fonetycznego,
- rozwijanie koordynacji wzrokowo-ruchowej i słuchowo-ruchowej,
- ćwiczenie pamięci mechanicznej i logicznej,
- kształtowanie i rozwijanie procesów poznawczych,
- rozwijanie i doskonalenie mowy oraz innych systemów komunikowania,
- rozwijanie procesów myślenia,
- wydłużanie czasu koncentracji uwagi,
- wiele innych wynikających z potrzeb dziecka.

Dokumenty potrzebne do przyjęcia dziecka do szkoły:

- podanie rodziców (prawnych opiekunów),
- aktualne orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną.

Karta zgłoszenia dziecka do szkoły oraz kwestionariusz, dostępne są w sekretariacie i na stronie www.sp.zielone.eu

Wszelkie informacje mogą państwo uzyskać pod numerem telefonu: **48 612 80 90**

NASI SPECJALIŚCI

Oligofrenopedagodzy
Neurologopedzi
Surdologopeda
Tyflopeda
Psycholodzy
Terapeuci Ruchu
Pedagog Wczesnego Wspomagania

Logopedzi
Pedagog
Doradca zawodowy
Terapeuci Integracji Sensorycznej
Terapeuci Biofeedback i Tomatis
Terenerzy Smyko - Multisensoryki
Terapeuci Komunikacji Alternatywnej i Wspomagającej

BAZA SZKOŁY

pracownie komputerowe z dostępem do Internetu
sala gimnastyczna wyposażona w nowoczesny sprzęt
biblioteka szkolna
świetlica szkolna
sala Integracji Sensorycznej
Sala Doświadcznia Świata

nowoczesna sala do terapii ruchu
boisko szkolne
sala kulinarna
pracownia cukiernicza z nowoczesnym piecem
sala multimedialna
plac zabaw
nowoczesne pracownie do arteterapii

Nasza placówka w 2020 roku nawiązała współpracę z Panią Katarzyną Pęczak. Polega ona na szkoleniu kadry pedagogicznej z zakresu pracy z osobami ze spektrum autyzmu, a także na objęciu opieką psychologiczną uczniów naszej szkoły. Poniżej prezentujemy artykuł Pani Katarzyny Pęczak, naszej superwizorki.

Spektrum autyzmu – spektrum różnorodności

Katarzyna Pęczak

Coraz większa liczba diagnoz wskazująca na zaburzenia ze spektrum autyzmu – zarówno autyzmu dziecięcego jak i Zespołu Aspergera – skłaniać powinna do poszukiwania wiedzy i sposobów efektywnego wspierania uczniów, kolegów, czy też własnych dzieci z tego rodzaju wyzwaniami rozwojowymi. Niezależnie od tego, czy jest się nauczycielem, rodzicem, rówieśnikiem czy terapeutą takiej osoby, warto pracować nad bardziej otwartą postawą wobec niej, która w konsekwencji doprowadzić powinna do zmiany społecznego postrzegania uwarunkowań i umiejętności osób w spektrum, dzięki czemu mamy szansę poprawić ich, jakość życia i poczucie własnej wartości (Attwood, 2013).

Rozumienie specyfiki funkcjonowania tych osób oraz mechanizmów wspierających rozwijanie ich potencjału, a także akceptacja odmienności spostrzegania i doświadczania świata buduje społeczeństwo bardziej przyjazne i otwarte. Zdaniem badaczy z zagadnień związanych z zaburzeniami rozwoju, autyzm jest jednym z tych najbardziej zagadkowych. Głównie z powodu braku biologicznych modeli jednoznacznie wyjaśniających etiologię zaburzeń ze spektrum autyzmu, a także ze względu na bardzo niejednorodny obraz kliniczny autyzmu i niezwykle połączenie mocnych i słabych stron osób z ASD (Goldstein i in., 2017).

Poniższy artykuł postara się odpowiedzieć, chociaż w części na powyższe pytania oraz zwróci uwagę czytelnika na istotne w terapii autyzmu zagadnienia, związane z jej efektywnością. Dostarczy też kilku wstępnych wskazówek, które mogą pomóc zredukować napięcie i jednocześnie służyć wspieraniu procesów uczenia, rozwoju i nabywania kompetencji naszych podopiecznych, z poszanowaniem ich szczególnych potrzeb edukacyjnych.

Zaburzenia należące do spektrum autyzmu (ang. ASD – autism spectrum disorder) obejmują rozmaite wyzwania rozwojowe w zakresie: porozumiewania się, myślenia, rozwoju społecznego, umiejętności poznawczych, zainteresowań i form aktywności, a także umiejętności motorycznych. Nasilenie poszczególnych trudności w różnych wymiarach spektrum jest znacząco odmienne u poszczególnych osób i może powodować zarówno funkcjonowanie na poziomie głębokiego upośledzenia u jednych, jak i pozwalać na funkcjonowanie całkowicie samodzielne u innych osób, ze słabszym nasileniem objawów (Goldstein i in., 2017).

Termin „spektrum autyzmu”, używany w najnowszych klasyfikacjach diagnostycznych zamazuje kategoryjne granice pomiędzy autyzmem dziecięcym, atypowym czy Zespołem Aspergera, właśnie ze względu na ten zróżnicowany obraz. Obejmuje bowiem zarówno dzieci, młodzież i dorosłych, których trudności wynikające z autyzmu uniemożliwiają im zupełnie samodzielną egzystencję, jak i osoby, dla których jest ona możliwa na poziomie niemal optymalnym. Spotkamy zatem osoby niewerbalne, jak i mówiące bardzo dużo; osoby o ogromnych ograniczeniach w zakresie uczenia się, jak i takie, które zapamiętują prezentowany materiał z zaskakującą łatwością; dzieci, młodzież i dorosłych o niezwykle silnej potrzebie izolacji społecznej, jak i tych, którzy od nawiązywania kontaktu nie mogą się powstrzymać (Goldstein i in., 2017). ASD mieści się więc na pewnym kontinuum – od anormalności do normalności. Zbyt duże nasilenie niektórych cech prowadzi będzie więc do upośledzenia funkcjonowania, ale ich posiadanie w niewielkim nasileniu może stanowić bardzo mocną stronę jej posiadacza (Grandin, 2016).

Spektrum autyzmu określa się jako zaburzenie o charakterze neurorozwojowym. Innymi słowy, jest to odmienny od typowego wzorzec rozwoju i zgodnie z obecnym stanem wiedzy ma podstawy w neuronalnej organizacji funkcjonowania ośrodkowego układu nerwowego (OUN). Odzwierciedla się to we wpływie tych odmienności na wspomniane sfery funkcjonowania i rozwoju człowieka – szczególnie społecznego, komunikacyjnego, ale także poznawczego, motorycznego i adaptacyjnego. Zatem spektrum autyzmu przejawiać się będzie w atypowej organizacji doświadczeń, myślenia i komunikowania się, znajdować swoje odbicie w szczególnych zainteresowaniach czy formach aktywności.

Mimo, że najczęściej myśląc o autyzmie wyobraźnia podsuwa nam dziecko, należy w tym miejscu podkreślić, że nie kończy się on wraz z wejściem w okres adolescencji – trwa przez całe życie i jest częścią tego, kim są osoby rozwijające się w ten szczególny sposób. Obecnie przyjmuje się, że dyspozycje neurobiologiczne są obecne już od urodzenia, ale ich ekspresja może ujawnić się w późniejszym rozwoju. Czasem trudności mogą nie ujawniać się w pełni, dopóki wymogi otoczenia nie przekroczą posiadanych umiejętności danej osoby (Butcher i in., 2017).

Nie – choroba

Spektrum autyzmu, chociaż klasyfikowane według podręcznika dla lekarzy, nie jest chorobą. Nie można się z niego wyleczyć, gdyż odmienności w zakresie funkcjonowania ośrodkowego układu nerwowego wyznaczają inne, nieneurotypowe ścieżki organizowania doświadczeń ze zmysłów, odmienne spostrzeganie i sposób myślenia obecne przez całe życie (Butcher i in. 2017).

Autyzm sam w sobie nie jest też niepełnosprawnością, a jednak u części osób w spektrum faktycznie może stać się jej przyczyną, gdyż nasilenie objawów i wynikające z nich trudności mogą sprawić, że samodzielne funkcjonowanie danej osoby, bez wsparcia ze strony terapeuty lub opiekuna, nie jest możliwe.

W klasyfikacjach medycznych z poprzednich lat rozróżnienie na autyzm i Zespół Aspergera dotyczyło głównie aspektów związanych z brakiem opóźnienia wczesnego rozwoju języka i zaburzeń komunikowania, rozwoju poznawczego oraz rozwoju odpowiednich do wieku umiejętności samoobsługowych i adaptacyjnych. Rozpoznanie Zespołu Aspergera podczas diagnozy było więc

uznawane za „łagodniejszą formę autyzmu”, bez towarzyszącej niepełnosprawności intelektualnej lub opóźnień rozwoju językowego. W najnowszych klasyfikacjach odchodzi się jednak od takiego rozróżnienia z powodu niejednorodności kategorii objawów o wielorakim charakterze. Definiowanie autyzmu lub Zespołu Aspergera według określonych w klasyfikacjach kryteriów było bowiem w rzeczywistości tym czy innym „punktem” na całym spektrum, obejmującym bardzo różnorodne postaci tej odmienności rozwojowej (Goldstein i in., 2017).

Funkcjonowanie społeczne i komunikowanie się

Trudności społeczne osób z ASD mogą mieć różny charakter i znaleźć odzwierciedlenie w zaburzeniach interakcji społecznych z opiekunem lub rówieśnikami: objawiać się mogą brakiem uśmiechu społecznego i ekspresji niewerbalnej, zakłóceniach uwagi, kontaktu wzrokowego czy reakcji na imię. Niektóre osoby będą napotykać kłopoty w kontaktach z rówieśnikami, we wspólnej zabawie czy aktywności, prezentując wycofanie, dystans i brak współdziałania. Mogą też mieć trudności z odczytywaniem sygnałów społecznych takich jak ton głosu, komunikacja niewerbalna rozmówcy czy ekspresja emocjonalna. Spostrzeganie i rozumienie wewnętrznych stanów innych osób może nastroczać osobie w spektrum autyzmu trudności w kontekście przewidywania myśli, przekonań, zamiarów czy emocji rozmówców, przez co znaczenie utrudnia społeczne kontakty.

Trudności w zakresie porozumiewania się natomiast dotyczyć mogą zarówno częstotliwości użycia mowy jak i jej funkcjonalności. Sprawność komunikacji zależy bowiem od kompetencji językowej, która jest wiedzą o regułach językowych, warunkujących poprawne budowanie i rozumienie zdań w danym języku. Zależy również od kompetencji komunikacyjnej, określanej jako umiejętność posługiwania się językiem w danej grupie społecznej odpowiednio do sytuacji społecznej i z uwzględnieniem relacji pomiędzy jej uczestnikami.

Zaburzenia zdolności do społecznego komunikowania się u osób w spektrum obejmować mogą m.in. problemy związane z rozumieniem funkcji porozumiewania się oraz brak umiejętności wykorzystania zachowań komunikacyjnych do regulacji kontaktów społecznych. Trudności

w obszarze porozumiewania się mogą więc mieć nie tylko charakter ograniczonego użycia mowy czy jej braku. W zakresie recepcji mowy osoba w spektrum autyzmu może jej nie rozumieć, rozumieć jedynie słowa klucze lub w pełni rozumieć mowę. Uwagę zwracać mogą także: nietypowa prozodia mówienia, niespodziewane, bezceremonialne komentarze, trudności w rozpoznaniu odpowiedniego momentu do zabrania głosu w rozmowie lub uporczywe powracanie do interesujących tematów, czy też nierozpoznanie sygnałów rozmówcy świadczących o potrzebie zmiany tematu lub kontynuowania/zakończenia rozmowy (Goldstein i in., 2017).

Sensoryka

Jednym z elementów, w jaki sposób spektrum autyzmu przejawia się w sposobie doświadczania otaczającego świata, jest nietypowa reaktywność na bodźce sensoryczne lub nietypowe zainteresowanie zmysłowymi aspektami otoczenia. Nadwrażliwość sensoryczna może być dla niektórych osób z ASD zjawiskiem niezwykle wyniszczającym i obciążającym, a u innych przybierać formę bardzo łagodną (Grandin, 2016).

Zakłócenia w przetwarzaniu sensorycznym oznaczają zatem, że wrażenia ze zmysłów (słuchu, wzroku, dotyku, itp.) są odczuwane inaczej niż u większości ludzi – np. zbyt silnie lub za słabo. Z tego powodu część osób w spektrum autyzmu może doświadczać na co dzień ogromnego dyskomfortu i przeciążenia, a także dezorganizacji procesów poznawczych i działania.

Zmysły są dla człowieka tym, co pozwala mu rozumieć świat dookoła. To za ich pomocą poznajemy i definiujemy to co nas otacza. Jeśli zmysły funkcjonują w sposób typowy to można przyjąć, że rzeczywistość sensoryczna takiej osoby nie różni się znacząco od rzeczywistości sensorycznej każdej innej osoby. Zmysły funkcjonujące atypowo powodują szereg odmienności w reagowaniu na pojawiające się w otoczeniu zmiany i bodźce. Jest to spowodowane tym, że organizacja odbieranych doznań może być zupełnie różna od tej, która jest udziałem osób o typowym rozwoju i może powodować nie tylko zagubienie, ale nawet odczucia bólowe. Głośne dźwięki lub dźwięki niespodziewane, niektóre tony czy odgłosy, rodzaj dotyku, ruchu, smaki,

zapachy i odczucia wizualne mogą u osób w spektrum powodować zarówno lęk, jak i fascynację. Niektórzy będą więc unikać tych konkretnych doznań, a inni przeciwnie – poszukiwać. Mówi się, że dziewięć na dziesięć osób z ASD ma przynajmniej jednego rodzaju zaburzenia przetwarzania w zakresie zmysłów (Grandin, 2016).

Odmienności w zakresie przetwarzania wzrokowego mogą odzwierciedlać się zarówno w łatwości odnajdywania schematów wizualnych, w poszukiwaniu powtarzalnych wzorów i czerpaniu przyjemności z ich oglądania, w niezwyklej bystrości wzroku. Może także przybierać charakter „widzenia Picassa”, powodujący postrzeganie części w oderwaniu od całości widzianych obiektów. Niektóre osoby z ASD relacjonują ogromny dyskomfort w związku z jasnością światła lub jego drganiem.

Przetwarzanie słuchowe wpływa natomiast m.in. na percepcję języka. Niezdolność do słyszenia niektórych dźwięków lub kłopoty z ich wyodrębnieniem mogą powodować trudności z przypisywaniem znaczenia słyszonym słowom i ich poprawnego rozumienia. Może też zdarzyć się, że osobie w spektrum autyzmu trudno jest oderwać uwagę od jednego dźwięku i przejść do kolejnego, bez zakłócenia procesów sterowania uwagą. Część osób w spektrum będzie nadwrażliwa na pewne dźwięki i zareaguje lękowo na hałas pojawiający się nagle lub o określonej częstotliwości.

Niektóre osoby nie będą w stanie znieść pewnych smaków lub zapachów. Inne będą miały trudności z akceptowaniem dotyku lub pewnych faktur – np. niektórych materiałów, z których wykonane są ubrania (Grandin, 2016).

Zindywidualizowane podejście

Pamiętać należy, że informacje związane z diagnozą czy obrazem klinicznym powinny posłużyć nam przede wszystkim w celu dobrania odpowiedniego sposobu wspierania danej osoby ze spektrum autyzmu. Podczas planowania indywidualnego wsparcia konieczne jest więc przyjrzenie się obszarom, których rozwijanie będzie konieczne ze względu na deficyty, a także uwzględnienie i rozwijanie mocnych stron osoby w spektrum oraz zwrócenie uwagi na jej zainteresowania i styl uczenia się. Diagnoza nozologiczna, oparta na kryteriach diagnostycznych, jest bowiem czymś odrębnym od diagnozy funkcjonalnej, która uwzględnia możliwości rozwojowe danej osoby w różnych obszarach. Nie należy zapominać, że osoby z ASD, tak jak ich rówieśnicy o typowym rozwoju, zmieniają się w czasie, dorastają, nabywają kompetencje i doświadczenia. Jedni szybciej, inni wolniej. Czasem w inny sposób niż neurotypowy kolega. Mają swoje upodobania, charakter i antypatie. Dynamika rozwoju osób z ASD jest niezwykle zróżnicowana, co sugeruje, by diagnozę funkcjonalną traktować jako proces ciągły, służący określeniu wyzwań, mocnych stron i potrzeb, a także odpowiedniej na nie odpowiedzi, tak, by jak najlepiej wspierać rozwój i funkcjonowanie. Podmiotowe podejście do osób w spektrum autyzmu i zindywidualizowane spojrzenie pomaga dostrzegać ich niepowtarzalność, wyjątkowość i zasoby – elementy, na których zdecydowanie za rzadko się koncentrujemy. Zmiana na podejście bardziej pozytywne, otwarte, akcentujące indywidualność i możliwości osób w spektrum może się bowiem znacznie przyczynić do zmiany postawy wobec nich, jak i do zwiększenia ich komfortu życia czy poczucia własnej wartości.

Niezależnie od tego, czy dopiero rozpoczynamy pracę z uczniem, czy też jesteśmy już w procesie, zawsze należy zwracać uwagę na budowanie relacji z podopiecznym. Dobra relacja, oparta na szacunku, podmiotowości, akceptacji upodobań będzie podstawą do wzbudzania gotowości współpracy i podejmowania wyzwań przez osobę, którą wspieramy. Zadbaj więc należy nie tylko o posługiwanie się interesującym materiałem, ale również o bycie czytelnym i zrozumiałym:

1

Dbaj o zwrócenie uwagi ucznia zanim zaczniesz do niego mówić – upewnij się, że on Cię zauważa. Kucnij, zbliż się do niego, ustaw się w polu widzenia. Nie zmuszaj jednak do stałego utrzymywania kontaktu wzrokowego.

2

Używanie wskazówek wizualnych, obrazków, zdjęć, rysunków, wspierając tym samym komunikat werbalny pomoże lepiej skupić się uczniowi na tym co masz do przekazania. Wykorzystuj je w planie dnia, w komunikowaniu się w bieżących sprawach, a także w sytuacji edukacyjnej.

3

Szanując potrzebę przewidywalności czasu i otoczenia postaraj się zapewnić uczniowi odpowiedź na pytanie co się będzie z nim działo. Zapowiadaj aktywności, wprowadzaj strukturalizację czasu. Wprowadź wizualny plan dnia, jeśli Twój uczeń wydaje się spięty, wykazuje niepokój przy zmianie aktywności, trudno mu skończyć raz rozpoczęte zadanie lub niechętnie podchodzi do tych nowo proponowanych.

4

Jeśli nadchodzi jakieś wyjątkowe wydarzenie, np. wizyta u lekarza, urodziny, wycieczka do cyrku – przygotuj na nie dziecko. Upředź o tym co się będzie działo, jak może się zachować, co należy zrobić, do kogo się zwrócić. Użyj pomocy wizualnych.

5

Uporządkuj otoczenie, w którym się obracacie, by ułatwić uczniowi orientację w nim oraz wspierać umiejętności związane z samodzielnym organizowaniem sobie aktywności – używanie tablic wyboru na czas wolny czy zorganizowanie zadań edukacyjnych w koszyczki może wspomóc samodzielność ucznia w tych obszarach. Określone podzielenie przestrzeni na kąciki pracy, zabawy, odpoczynku pomoże lepiej odnaleźć się w otoczeniu.

6

Jeśli Twój uczeń ma trudności komunikacyjne, niezbędne będzie rozwijanie jego umiejętności w zakresie porozumiewania się – zastosowanie AAC może okazać się nieocenione zarówno u osób niemówiących, jak tych, które mówią się posługują i chcemy rozwijać ich kompetencje, gdyż badania pokazują pozytywny wpływ wykorzystania alternatywnych i wspomagających metod porozumiewania się w pracy w tym obszarze (Kaczmarek i Wojciechowska, 2015).

7

Wykorzystanie elementów Treningu Umiejętności Społecznych (TUS) wpłynie korzystnie na pokonywanie barier w społecznym funkcjonowaniu. Pomoże pracować nad kompetencjami takimi jak strategie radzenia sobie z emocjami, wspólna zabawa z rówieśnikami i rówieśnicze relacje czy umiejętności w zakresie prowadzenia rozmów.

Nieocenione będzie jednak zapisanie w pamięci faktu, że nasi uczniowie nie robią niczego złośliwie wobec swoich rodziców, nauczycieli czy terapeutów. Praca nad własną postawą wobec wspieranej osoby, pełną cierpliwości i zrozumienia dla trudności i przyczyn odmiennego sposobu funkcjonowania, wytrwałość i elastyczność w poszukiwaniu indywidualnych rozwiązań jest z mojej perspektywy najważniejszym elementem we współpracy z osobą w spektrum.

Autorka jest absolwentką Wydziału Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego, psychoterapeutką oraz trenerem umiejętności miękkich. Współpracuje superwizyjnie z placówkami edukacyjnymi, pod opieką, których są osoby w spektrum autyzmu. Prowadzi szkolenia z zakresu pracy z osobami z autyzmem oraz współpracuje z rodzinami w obszarze trudnych zachowań i rozwijania komunikacji podopiecznych.

Bibliografia

Attwood T., (2013), Zespół Aspergera. Kompletny przewodnik, Harmonia. Butcher J.N., Hooley J.M., Mineka S. (2017), Psychologia zaburzeń, Wydawnictwo GWP. Goldstein S., Naglieri J.A., Ozonoff S. (2017), Diagnoza zaburzeń ze spektrum autyzmu, WUJ. Grandin T. (2016), Mózg autystyczny. Podróż w głąb niezwykłych umysłów, Copernicus Center Press. Kaczmarek B., Wojciechowska A (red.) (2015) Autyzm i AAC. Alternatywne i wspomagające sposoby porozumiewania się w edukacji osób z autyzmem, Oficyna Wydawnicza Impuls

"Spójrz, jakie równiutkie rzędy sobie układa..."

"Spójrz, jakie równiutkie rzędy sobie układa..." - zagadnęłam męża oczarowana precyzją i starannością, z jaką nasza córka je robiła.

Gdy urodziła się Lenka, martwił się o jej serduszek z powodu wrodzonej wady serca u jej starszej siostry. Dzięki wspaniałym lekarzom Ala dostała drugie życie, ma już 14 lat i jest z nami. Nie wyobrażaliśmy sobie, by przechodzić przez to wszystko raz jeszcze. Na szczęście serduszek Lenki okazało się być zdrowe. Cieszyliśmy się ogromnie. Gdy skończyła roczek, była książkowym dzieciątkiem. Lubiła zabawę w "a kuku", sylabizowała i była "wszystkojadkiem", co bardzo nas cieszyło.

Tak beztrudno mijał nam czas, jednak około szesnastego miesiąca życia zaczęły pojawiać się problemy z zachowaniem Lenki. Z dnia na dzień było coraz gorzej, a ja byłam kłębkim nerwów. Nagminnie układała rzędy z figurek, koło z książek, maskotek i siedziała w jego środku. Gdy próbowałam się z nią bawić bądź wejść do środka zaczynała płakać, krzyczeć i rozrzucać to, co ułożyła, by za chwilę układać wszystko od nowa. Przez kilka tygodni po zrobieniu kupki w pampersa, wycierała nią siebie, ściany i meble. Nie reagowała, kiedy ją wołałam, ciągnęła mnie za rękę, aby dostać to, co chciała. Pojawiła się wybiórczość pokarmowa. Utraciłam z nią kontakt wzrokowy. Utraciłam ją całą.

"tłumaczyłam sobie to wszystko jej temperamentem"

Pomyśleć, że tłumaczyłam sobie to wszystko jej temperamentem, charakterem i byłam pewna, że to minie, że córeczka z tego wyrośnie. Na wizycie lekarskiej, pediatra zwróciła uwagę na zachowanie Lenki, nie wywołując niepokoju doradziła, aby wykluczyć (i wtedy pierwszy raz padło to słowo) AUTYZM. Muszę przyznać, że nie miałam wtedy zielonego pojęcia o autyzmie. Gdy wróciłam do domu, zaczęłam szukać informacji w Internecie. Wszystkie cechy, które wskazywały na autyzm, występowały u Lenki, ale przecież zdrowe dzieci też miewają trudne zachowania, więc pomyślałam, że to na pewno nie to.

Niestety, życie napisało dla nas nowy scenariusz. Autyzm okazał się być prawdziwy. Bardzo długo w niego nie wierzyłam, nie chciałam wierzyć. A potem było tylko gorzej...

Rzucanie talerzami, jawkami, jedzeniem, krzesłami i tym, co wpadło w jej ręce, bicie siebie, duszenie się, ucieczki, płucie i wycieranie się śliną, wchodzenie do zimnej wody, zalewanie łazienki, otwieranie drzwi i kopanie mnie podczas jazdy samochodem, uderzanie głową o ścianę, uderzanie nogami i piętami o podłogę, rozbieranie się w złości w domu i w miejscach publicznych, wkładanie główki między drzwi i zamykanie, ciągnięcie się za włosy, wkładanie dłoni do buzi, zmuszanie się do wymiotów... i mogłabym tak długo wymieniać. Te i mnóstwo innych trudnych zachowań stało się naszą codziennością. Dramatyczną codziennością.

Otrzymałam diagnozę, mnóstwo zaleceń, byłam pewna, że nie dam sobie rady, że nie będę umiała jej pomóc. Nadal nie wierzyłam, przecież Lenka miała być zdrowa. Miała skończyć szkołę, założyć rodzinę... Świat mi się zawalił.

Po "autystycznej żałobie" wiedziałam, że muszę zrobić wszystko, aby pomóc jej i nam. Ponieważ wiedziałam już wtedy, że autyzm zostanie z nami do końca życia. Musiałam walczyć.

Zacząła się niekończąca podróż pełna nie tylko łez i bezradności, ale, jak się potem okazało, również szczęścia i radości. Na początku intensywnie pracowałyśmy w domu, jeździliśmy na terapie, a po pewnym czasie Lenka zaczęła uczęszczać do szkoły. Mieliśmy to szczęście spotkać na swojej drodze kompetentnych, wspaniałych terapeutów, których wiedza przyczyniła się do ogromnych sukcesów Lenki. Współpraca z nauczycielami jest bezcenna i bardzo zaowocowała, a ja dzięki ich wsparciu w codziennym życiu zaczęłam sobie coraz lepiej z tym wszystkim radzić. Tak mało mówi się o rodzeństwie niepełnosprawnych dzieci, a przecież, na co dzień stykają się z trudnymi i stresującymi dla nich sytuacjami, przez co same wymagają pomocy. Nam szkoła dała możliwość pomocy, za co jesteśmy bardzo wdzięczni.

Na naszej autystycznej drodze, spotykamy się z niezrozumieniem ludzi, ocenianiem nas i Lenki... Uspołecznianie od samego początku jest dla dzieci ze spektrum autyzmu bardzo ważnym etapem. Dlatego dla ich lepszej przyszłości, uświadamianie społeczeństwa jest działaniem niezbędnym.

Lenka ma dzisiaj 10 lat. Od niedawna całkiem niezłe radzi sobie jako starsza siostra :-). Zrobiła ogromne postępy. Pojawiła się tak bardzo wyczekiwana (a nie każdy ma to szczęście) mowa spontaniczna. Chce być nastolatką, chce się stroić i malować, jak jej starsza siostra. Zna literki, umie liczyć w pewnym zakresie, potrafi wiele, ale wiele też nie potrafi zrozumieć. Chce być po prostu kochana i akceptowana.

Tamta chwila, gdy musieliśmy zmierzyć się z diagnozą, całkowicie zmieniła nasze życie, które jest teraz podporządkowane Lence i jej potrzebom. Uczymy się od niej, wnikamy do jej świata, aby pokazać jej nasz świat. W walce z autyzmem miłość, zrozumienie i konsekwencja okazały się być kluczowe. Nauczyłam się cieszyć z rzeczy, które wcześniej były zwyczajne. Z jej uśmiechu, dotyku, bądź spojrzenia na mnie... Każdy jej uśmiech, całus i przytulas niweczy trudy i niepowodzenia, jakie nadal są i będą z nami.

Pani Agnieszka Wrześniak - mama Lenki

***"Niestety, życie
napisało dla nas
nowy scenariusz"***

***"Mieliśmy to
szczęście spotkać
na swojej drodze
kompetentnych,
wspaniałych
terapeutów"***

***"Tamta chwila
całkowicie zmieniła
nasze życie"***

***"Nauczyłam się
cieszyć z rzeczy,
które wcześniej były
zwyczajne"***

2 kwietnia obchodzimy Światowy Dzień Świadomości Autyzmu. Kwiecień jest miesiącem propagowania wiedzy na temat tego zaburzenia, które dotyczy coraz większej liczby ludzi. Według Światowej Organizacji Zdrowia w Polsce jest już 400 tysięcy osób ze spektrum autyzmu.

Ciągle zgłębiana jest wiedza na temat tego zaburzenia. Warto pamiętać, że autyzm u każdego człowieka objawia się trochę inaczej, dwie osoby z taką samą diagnozą mogą mieć bardzo różne zachowania i możliwości. Dlatego mówimy o spektrum zaburzeń – od łagodnych objawów do takich, które w istotnym stopniu wpływają na wszystkie sfery życia. Autyzm nie jest chorobą, ale innym sposobem postrzegania świata i myślenia.

Nasza szkoła każdego roku czynnie włącza się w obchody tego wyjątkowego dnia, ponieważ chcemy opowiadać o autyzmie wszystkim ludziom w naszym otoczeniu. W poprzednich latach organizowaliśmy przemarsz ulicami miasta, nasi uczniowie i nauczyciele odwiedzali różne instytucje, informując o tym ważnym wydarzeniu. Niestety, obecnie pandemia nie pozwala na organizowanie zgromadzeń i marszów. Mimo tego staramy się w inny sposób zaznaczyć, jak ważny jest dla nas temat autyzmu.

W tym roku postanowiliśmy zaprezentować wszystkim talenty i zainteresowania naszych uczniów z tym zaburzeniem. Wśród nich są dzieci z niezwykłymi zdolnościami muzycznymi, plastycznymi oraz sportowymi. Poznajcie naszych wyjątkowych uczniów:

Gabryś (10 lat) uwielbia tworzyć logiczne zagadki i skomplikowane rebusy. Paulina przepięknie śpiewa i gra na pianinie. Mikołajek ma 3 latka, a już potrafi czytać i liczyć do 100. Bartek to nasz pełnoletni uczeń, który świetnie radzi sobie z wypiekami i dekoracją ciast. To tylko nieliczni uczniowie wymienieni z imienia, tak naprawdę każdy z nich jest nieprzeciętny, ma niepowtarzalne umiejętności i zainteresowania.

"Spektrum (autyzmu) jest długie i szerokie, i wszyscy się na nim znajdujemy. Kiedy się w to uwierzy, łatwo zobaczyć, ile mamy ze sobą wspólnego?"

Lisa Genova "Kochając syna"

21 marca to nie tylko początek kalendarzowej wiosny, ale również Światowy Dzień Osób z Zespołem Downa – Dzień Kolorowej Skarpetki. Sama data - kombinacja liczb 21 i 3 - nie jest też przypadkowa, bowiem w 21 parze chromosomów, osoby zdrowe mają 2 chromosomy, podczas gdy osoby z zespołem Downa - 3. Stąd inna nazwa tej choroby – trisomia 21. Dopelnieniem obchodów Światowego Dnia Zespołu Downa jest założenie dwóch niepasujących skarpetek, symbolizujących niepasujące chromosomy. Celem tej ogólnoswiatowej akcji jest uświadomienie społeczeństwu, że osoby z zespołem Downa mają takie same potrzeby jak osoby pełnosprawne. Oczekują szacunku, tolerancji i akceptacji.

Dzień Kolorowej Skarpetki jest obchodzony w szkole od początku naszej działalności. Właśnie w ten sposób 21 marca nasi uczniowie i nauczyciele integrują się z osobami z zespołem Downa i ich rodzinami. W tym roku wszyscy uczniowie i nauczyciele włączyli się do tej akcji i założyli kolorowe skarpetki oraz przygotowali różnego rodzaju prace plastyczne.

W naszej szkole są wyjątkowe osoby, które z każdego szarego dnia potrafią wyczarować wiosenne promienie słońca. To Mikołajek, Oluś, Ewelina i Zuzia. Z okazji Dnia Kolorowej Skarpetki, przedstawiamy Wam naszych cudownych modeli, u których na twarzy zawsze gości uśmiech. Zobaczcie sami...

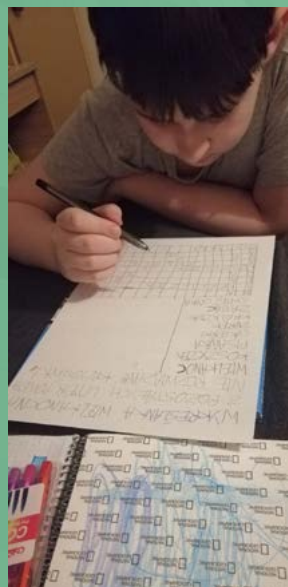

ŁAMIGŁÓWKI MĄDREJ GŁÓWKI

Gabrys jest uczniem klasy 2 naszej szkoły. Jego największym marzeniem jest zostać youtuberem. W wolnych chwilach uwielbia rozwiązywać krzyżówki, rebusy, przechodzić labirynty. Już w wieku 5 lat tworzył samodzielnie różnego rodzaju łamigłówki dla swoich domowników. Bardzo lubi brać udział w eksperymentach i różnych doświadczeniach.

W pierwszym numerze naszego szkolnego biuletynu nie mogło zabraknąć, jego dzieła. Zapraszamy do wspólnej zabawy przy łamigłówkach mądrej główki

Wykreślanka Wielkanocna

Wykreśl poniższe wyrazy. Mogą one być wpisane poziomo, pionowo, na ukos i wspak. Niektóre litery mogą być użyte w kilku słowach. Z pozostałych liter powstanie rozwiązanie krzyżówki.

WIELKANOC	ŚWIĘCONKA	ŻONKIL	KRÓLICZEK
KOSZYCZEK	BABKA	KURCZĄTKO	BUKSZPAN
PALMA	MAZUREK	TULIPAN	RZEŻUCHA
CUKIERKI	BAZIE	ŻUREK	TRADYCJA
POPIELEC			

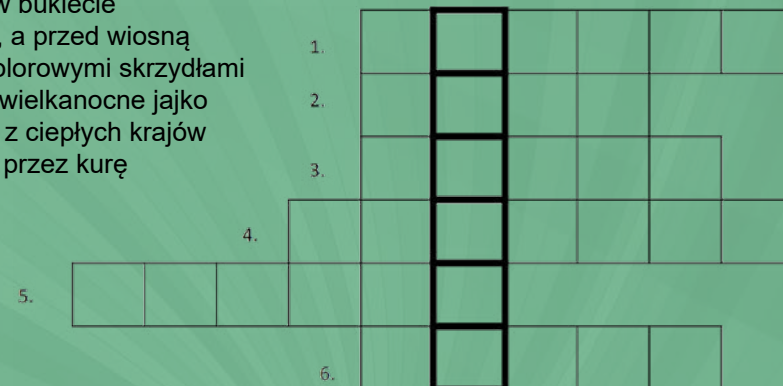
W	B	A	B	K	A	B	U	K	S	Z	P	A	N	B	Ż
I	P	K	R	Ó	L	I	C	Z	E	K	O	N	A	U	I
E	E	N	A	P	I	L	U	T	D	Z	I	Z	R	A	Ł
L	M	A	Z	U	R	E	K	P	O	P	I	E	L	E	C
K	O	S	Z	Y	C	Z	E	K	E	E	K	K	W	I	E
A	L	I	K	N	O	Ż	A	K	N	O	C	Ę	I	W	Ś
N	L	P	A	L	M	A	A	J	C	Y	D	A	R	T	K
O	A	N	O	C	N	O	K	T	Ą	Z	C	R	U	K	Y
C	U	K	I	E	R	K	I	A	H	C	U	Ż	E	Z	R

HASŁO

Krzyżówka z hasłem

Odgadnięte wyrazy wpisz do krzyżówki. Litery z pogrubionych pól będą hasłem.

1. Dużo ich w bukacie
2. Po jesieni, a przed wiosną
3. Owad z kolorowymi skrzydłami
4. Kolorowe wielkanocne jajko
5. Przylatuje z ciepłych krajów
6. Zniesione przez kurę

 sp.zielone.eu

 48 612 80 90

 zspg2@wp.pl

 **ul. Parkowa 6,
26-670 Pionki**

znajdziesz nas na